

v důsledku stárnutí a úbytku členů, ale právě naopak je posílen novými, vzdělanými a pracovitými členy. Kdyby se toto podařilo ve všech regionech, tak by se celé naše Sdružení nemuselo obávat zániku.

Vzhledem k tomu, že já z důvodu vysokého věku a nevyužitelnosti ve výboru SČVP regionu Litoměřice členství končím, musím konstatovat, že jsem se veškerého dění ve Sdružení velice ráda účastnila, na schůze výboru jsem chodila pravidelně a ráda. Znamenalo to vše pro mne také příjemné kulturní vyžití a budu moc ráda vzpomínat.

Věra Suchopárová

Jak to bylo s půjčkou na legie?

V letošním roce si budeme připomínat sté výročí založení České družiny. Vznikla hned po vypuknutí 1. světové války v srpnu 1914 a tvořili ji krajané žijící na území tehdejšího Ruska. Volyňští Češi se významně podíleli již na jejím založení. Mezi první členy České družiny, tzv. starodružiníky, patřilo 244 volyňských Čechů a celkem v československých vojenských jednotkách v Rusku bojovalo 1 584 Volyňáků.

K získání finančních prostředků vyhlásili představitelé Volyňáků tzv. NÁRODNÍ DAŇ dle movitosti volyňských Čechů a sbírku dobrovolných darů od jednotlivců. Zprávy o těchto dobrovolných darech se pravidelně, i se jmény a místem bydliště, otiskovaly ve volyňském tisku. Dary nebyly velké – 25,50 kopéjek; největší darovaná částka (jak zjistil E. P. v dobovém tisku) činila 5 rublů.

Jedním z pěti dobrovolníků z Okolku byl i starší syn V. Postla (*1865) Vladimír Postl (*1895), který se s Českou družinou zúčastnil památné bitvy u Zborova. (V lednu 1944 musel Strýc Vláda narukovat do Rudé armády a záhy zahynul u Ternopolu.)

Na podzim r. 1917 přijel do Ruska T. G. Masaryk. To už se česká jednotka rozšířila na samostatný armádní sbor, který byl podřízen České národní radě v Paříži (J. Bartoš, S. Kovářová: Data českých dějin). V této době pravděpodobně dochází k půjčkám (nikoliv darům), které Masarykovi poskytují volyňští Češi na stavbu legií.

O tom, že mamini rodiče Kunovi z Ivanovič-kolonie půjčili TGM na legie 500 zlatých rublů, vím od své maminky Heleny Postlové, roz. Kunové. A to, že náš děd Vladimír Postl z Okolku půjčil TGM na legie 1 000 zlatých rublů, vím nejen od své maminky.

Jedné zářivé jarní neděle v r. 1950 se u nás ve Velké Hledešbě nečekaně objevili tatínkovi starší sourozenci Anna Dostálová a Václav Postl. A opět zaznělo to, co jsem znala z tajemných návštěv tetičky Dostálové ještě v Okolku: „Toníku, *dones kupčiky!*“ Odmala mi „vrtalo díru do kolena“ to záhadné „kupčiky“, kdy tatínek vždy odkudsi přinesl plechové roury a vytáhl z nich nějaké listiny. Jednou jsem se maminky zeptala, co jsou to ty „kupčiky“. To jsem si dala! „*Takové slovo nesmíš opakovat! Kdybys to někde řekla, pošlou nás na Sibiř!*“ A teď po letech tetička Dostálová: „*Dones kupčiky!*“ Tvářila jsem se nenápadně. A opravdu! Tatínek přinesl „známé“ plechové tubusy a z nich vyndal velké listiny. Trojice si je začala prohlížet. Strčila jsem tam svůj zvědavý nos – a hle! Na velké listině čtu „KUPČAJA...“ Tak to jsou ty „kupčiky“ – kupní smlouva na pozemky v Okolku. Ani nedutám a zažívám obrovskou radost z rozluštění „detektivky“.

Najednou vedle velkých, kaligrafickým písmem azbuky popsaných lejster mi doslova vyrazí dech nenápadná listina velikosti A5 s názvem DLUŽNÍ ÚPIS. Ještě si neuvědomuji význam těch slov, ale čtu dál. Dočítám se, že Vladimír Postl (*1865) půjčuje T. G. Masarykovi 1 000 zlatých rublů na československé vojsko. Razítko a vlastnoruční podpis TGM. „*To by byl exponát pro Muzeum volyňských Čechů!*“ A už mám listinu v ruce. (O připravovaném muzeu jsem se dočetla ve Věrné strážii.) Trojice sourozenců strne a já dostávám co proto: „*Neopovaž se o tom někde ceknout!*“ Marné jsou prosby, marné naléhání. Vzácný dokument musím vrátit a v hořkých slzách a ponížení jsem vyhnána ven... S jizvou v duši však stále doufám, že se mi tatínka podaří časem přesvědčit.

Čas však neúprosně letí. Věrná stráž i Svaz Čechů z Volyně jsou zrušeny. Idea muzea se rozplynula. Po maturitě 1951 odcházím „do světa“. Prachem zapomenutí se pokrývá moje dávná iniciativa.

Jednou, již po roce 1989, mi maminka vyřizuje vzkaz od švagra, abych mu vrátila fotku kovárny jeho otce v Okolku. Ale ta je přece dávno vrácená! Seberu tedy všechno, co tatínek v letech 1945-46 vyfotil a pošlu mu to. Přitom mi nečekaně vytane na mysli „Dlužní úpis“. Tehdy se také dozvídám od maminky, že její rodiče půjčili TGM 500 zlatých rublů a že tento dlužní úpis tatínek také v tubusu opatroval, když byli Kunovi v r. 1930 rozkulačeni a deportováni na Sibiř. V zimě 1931 však otec Josef Kun podlehl tyfové epidemii.

Když byl „kulak a vykořisťovatel lidu“ po smrti, byla rodina (matka a dva synové) osvobozena. Díky své houževnaté pracovitosti si mohli dokonce zvolit k bydlení kterékoliv místo v SSSR

V roce 1934, když si našetřili něco peněz, se vydali na Ukrajinu do Okolku, kde byla provdána u Postlů jejich Helenka. Na Ukrajině však rádil hladomor. Je to následek nejen neúrody, ale i toho, že se v kolchozech muselo sklízet nezralé obilí, aby se splnily naplánované lhůty kolchozní sklizně. Bratři s matkou přivezli ze Sibíře pytel mouky a jiné potraviny. Dlouho na Okolku nepobyli. Vrátili se na Sibiř, kde poznali mnohem hodnější lidi. Matka Kunová zůstala jen do té doby, než dcera přivedla na svět druhé dítě.

Tehdy se také rozhodla požádat československou vládu o vrácení dluhu 500 zlatých rublů. S vyřizováním písemností jí pomáhal náš děda Vladimír Postl. A peníze opravdu dorazily! Někdy to sice zlaté carské pětirublovky, pouze jakési poukázky, které však měly hodnotu zlata, protože se za ně daly nakupovat potraviny i oblečení jako za zlato v americkém obchodě v Žitomiru s názvem TORG-SIN (TORGovlja S INostrancami – Obchod s cizinci).

A tak se matka Anežka Kunová v létě 1934 vydává několikrát na péší turu 30 km tam a 30 km zpět na nákupy v žitomirském TORG-SINu. Nakupuje potraviny a oblečení pro vnouče, aby zabezpečila dceřinu rodinu před hladovou smrtí.

Maminka vzpomínala, jak babička Kunová nabádala dědečka Postla, aby taky požádal čs. vládu o vrácení půjčky, ale on to odmítl se slovy: „*Nedávno jsem se odtud vrátil, tak si s nimi nebudu nic začínat.*“ Měl na mysli vyhnanství do Kurské oblasti, kam byli posláni všichni členové představenstva družstva, které se jako legální organizace zabývalo dovozem skvělých zemědělských strojů z ČSR za účelem povznesení sovětského zemědělství v Žitomirské oblasti. Byli obviněni „za propagaci kapitalismu v SSSR“ a odsouzeni na tři roky vyhnanství, kde káceli les. (Podrobnosti této kauzy líčí historička Majja Lutaj ve své knize Češi v Žitomirské oblasti – historie a dnešek, 2007).

Tak se stalo, že se Dlužní úpis dostal v kovovém tubusu v r. 1947 do ČSR. V 90. letech 20. století však všichni sourozenci Postlovi byli již dávno mrtví. Jednou jsem se o něm zmínila bratrančí Slávkovi Postlovi, který žil v Brně. Napsal mi, že ten dlužní úpis na 1.000 zlatých rublů viděl na vlastní oči, ale nevěděl, kde skončil. Můj bratr se vypravil za sestřenicí Annou Postlovou, ale ta mu řekla, že se „o žádné staré listiny nezajímá!“ A její bratr Josef prozradil, že po smrti jejich matky Anička naházela všechny staré listiny, včetně fotek, ke kotli na spalení. Tím skončilo pátrání po Dlužním úpisu na půjčku TGM pro československé legie.

Lydie Halasová-Postlová

Bez titulu

Situace na začátku roku 1944

Od 2. ledna do 19. března 1944 se sovětsko – německá fronta zastavila na řece Ikvě v prostoru Dubno – Mlynov. V okresním městě Surmiče vládla sovětská armáda a Wehrmacht držel předměstí Dubna, Zabrami. V Mlynově byla linie fronty několik kilometrů od řeky, ale německé dělostřelectvo trvale ostřelovalo městečko.

Mlynov vzdálený 24 km od Dubna hrál při této operaci významnou úlohu: byl v něm rozmístěn pluk sovětského vojska, jehož štáb byl umístěn v patře domu Miljusových. Na dvorečku za stodolou byly rozmístěny mořdíře a ostřelovaly t. zv. „budku“ – křižovatku silnic Dubno – Luck a Mlynov – Rovno, působily tak přeskupujícím se německým vojskům značné ztráty. Kromě toho, na předměstí městečka Kroňzky stálo velké množství dělostřeleckých zbraní podél cesty na Berestečko. Při ústupu z Mlynova hitlerovci vyřadili oba mosty přes řeku a jen poškodili hráz. Po této hrázi se přesouvaly sovětské jednotky přes řeku, aniž by budovaly přepraviště. Na desítky dnů se fronta stabilizovala, to vše za třeskutého mrazu a občasných silných sněžení.

V sobotu 19. ledna roku 1944 bylo v Mlynově od rána hezké slunečné počasí vhodné pro použití letectva. K nám přišly z Muravice tetičky Munia a Lusja pro zásoby proviantu. V kuchyni na plechu ležely upečené placky. Můj kolega Víta Zarecky, Čech, pozvaný „našimi“ NKVDisty, seděl v pokoji a čekal na jejich návrat z terénu. Jeho matka po smrti tatínka vlastnila fotografický podnik, ale touto dobou byla mimo městečko. Určitě chtěli získat fotky z hitlerovské okupace.

Bombardování

Víta se rozhodl vrátit domu a já jsem ho měl doprovodit. Vyšli jsme z domu na ulici. Podíval jsem se před sebe. Na obzoru jsem zahlédl malinká letadélka, která se stávala čím dál větší a větší. Byly to